

HOE BEVORDER JE DE TAALONTWIKKELING VAN LEERLINGEN MET EEN RISICO OP ONDERWIJSACHTERSTANDEN?

Werken aan taalstimulering is veelomvattend. Op basis van welke uitgangspunten kun je als professional nu effectief de taalontwikkeling van opgroeiende kinderen in de klas bevorderen, in het bijzonder de kinderen met een taalachterstand? Wat is bekend over wat werkt bij taalstimulering? De eerste hulp voor leraren is de site Onderwijskennis.nl van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Op de site vind je niet alleen overzichtelijk per thema de inzichten uit wetenschappelijk onderzoek opgesomd, maar vind je ook tools en links naar praktische voorbeelden. Zo ook over het thema 'Onderwijskansen en taalstimulering': www.onderwijskennis.nl/themas/onderwijskansen-en-taalstimulering

Het thema 'Onderwijskansen en taalstimulering' is vorig jaar geplaatst op deze site. Ook bij dit thema -net als bij ieder ander thema- wordt eerst de essentie gepresenteerd: 'Gerichte taalstimulering is nodig om kinderen met een risico op onderwijsachterstand maximale onderwijskansen te bieden. Onderzoek geeft verschillende aanknopingspunten, zoals het hebben van hoge verwachtingen, een effectief taalaanbod en extra aandacht voor woordenschat, begrijpend luisteren/lezen, kennisopbouw en leesplezier.'

Kees Broekhof presenteert op de site in een artikel de inzichten uit onderzoek over effectief didactisch handelen t.a.v. taalstimulering in de onderbouw, de middenbouw en de bovenbouw van de basisschool (Broekhof, 2021). Daarnaast bespreekt hij ook de gewenste houding van de leraar in het artikel. Het artikel is een must voor iedere leraar.

Het citaat hierboven bevat heel veel kennis in slechts een paar zinnen. Je krijgt hierdoor een goed beeld van de essentie van taalstimulering met de verschillende aandachtspunten.

Broekhof licht ieder beschreven aandachtspunt per bouw uitvoering toe. Je krijgt als leraar hierdoor een handreiking voor het didactisch vormgeven van taalstimulering.

Broekhof gaat eerst in op hoe taalachterstanden ontstaan en bespreekt de term 'blootstelling': "De achterstanden hebben vooral te maken met een onvoldoende 'blootstelling' aan de Nederlandse taal. Met andere woorden: de kinderen horen en spreken te weinig Nederlands en hebben daardoor onvoldoende kansen om hun vaardigheid in die taal goed te ontwikkelen." (Broekhof, 2021, p.3). De onderzoeker gaat ook in op de verschillende groepen kinderen met taalachterstanden. Hij richt zich in zijn stuk op kinderen die 'aanspreekbaar zijn' in het Nederlands. Zij hebben dus enige beheersing van het Nederlands. Nieuwkomers hebben een andere aanpak nodig (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, 2017).

Voor iedere bouw bespreekt Broekhof vervolgens hoe je aandacht kunt geven aan taalproductie, woordenschat, begrijpend luisteren/lezen

uitbreiding van kennisopbouw, leesplezier. Het kan nuttig zijn om de publicatie te gebruiken om als leraar je eigen onderwijs onder de loep te nemen, of een teamreflectie te organiseren, vanuit de vraag of in de onderwijstijd die besteed wordt aan taalstimulering het goede goed gedaan wordt.

Bijzonder interessant is hoe Broekhof toelicht wat het belang is van de juiste houding van de leraar en het hebben van hoge verwachtingen. Hij gaat uitvoerig in op wat we weten uit onderzoek en geeft tips en tricks.

Ook geeft hij een handreiking om meertaligheid meer te benutten. Hij bespreekt hierbij een begrip dat een gewenste houding van de leraar uitdrukt: 'translanguaging': "een beredeneerde manier van ruimte geven aan talen in klassen met meertalige leerlingen (...)" bijvoorbeeld leerlingen toestaan om onderling hun eigen taal te spreken bij het werken aan

opdrachten, of leerlingen bij het bespreken van een nieuw woord vragen naar datzelfde woord in hun eigentaal." (p.19). Broekhof refereert hierbij aan een handige brochure (Rutu Foundation, 2016) en benoemt hieruit tips, zoals het zorgen voor meertalig aanbod, en het geven van verschillende opdrachten waarin taalbeschouwing een rol speelt.

Over het thema 'Onderwijskansen en Taalstimulering' lees je op de site van NRO -naast het overzichtsartikel van Broekhof- meer verwijzingen naar handvatten om te werken aan taalstimulering. Voorbeelden zijn Digiwak, een online tool voor woordenschatonderwijs, of een special over digitale prentenboeken, met verwijzingen naar verschillende sites met materialen. Kortom, een mooi portaal om meer te leren over hoe je de taalontwikkeling van je leerlingen kunt ondersteunen.

LITERATUUR

Broekhof, K. (2021). *Onderwijskansen en taalstimulering*. Geraadpleegd op 24 november 2021, van www.onderwijskennis.nl/artikelen/onderwijskansen-en-taalstimulering Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2017). *Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool*. www.poraad.nl/files/themas/school_kind_omgeving/ruimte_voor_nieuwe_talenten.pdf Rutu Foundation (2016), *Translanguaging: een krachtige pedagogische strategie voor meertalige klassen*. Te raadplegen op https://issuu.com/rutufoundation/docs/brochure_v4_0_1_feb_201

OVER DE AUTEUR

Wenckje Jongstra is associate lector en programmaleider taalstimulering op Hogeschool KPZ. **Lotte Mensink** is junior onderzoeker taalstimulering op Hogeschool KPZ.